

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
TUTANAK DERGİSİ
99'uncu Birleşim

4 Haziran 2009 Perşembe

3.- Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (10/692) (S. Sayısı: 385) ^(x)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet buradalar.

Komisyon raporu 385 sıra sayısıyla bastırıp dağıtılmıştır.

...

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Akçay.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Akif Hamzaçebi.

Sayın Hamzaçebi, buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının tümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tasarı, çeşitli vergi kanunları ve ilgili diğer bazı kanunlarda çok sayıda değişikliği düzenlemektedir. Tasarının tümü hakkında görüşlerimi ifade etmeden önce vergi sistemimiz hakkında çok kısa bir değerlendirmede bulunmak istiyorum.

İMF'yle Hükûmetin anlaşma müzakereleri yürüttüğü bu dönemde bu değerlendirmenin, bu değerlendirmemde üzerinde duracağım konuların yararlı olacağını düşünüyorum.

Vergi sistemimizin son on yılda karşı karşı kaldığı ve çözmekte zorlandığı iki önemli sorun var. “Son on yılda” diyorum çünkü son on yıl birinci olarak 99 yılı Aralık ayından bu yana IMF destekli programların uygulandığı bir yıldır. İkinci olarak, küreselleşmenin Türkiye açısından etkilerinin çok yoğun bir şekilde hissedildiği bir dönemdir.

Bu on yıllık dönemde karşı karşıya kaldığımız birinci önemli sorun, IMF programları uyarınca, Türkiye'nin vergi gelirlerinin seviyesini artırması, bu isteğin, talebin niyet mektuplarına girmesi ve bir ihtiyaç olarak da hükûmetler tarafından benimsenmesi; ikinci olarak da, küreselleşmenin yarattığı vergi rekabetine ayak uydurma ihtiyacı. Bu iki sorunu Türk vergi sistemi, hükûmetler, çözmekte zorlanmıştır. Hâlen bu zorluğun yaşandığı bir sürecin içerisindeyiz. Türkiye'nin IMF'yle yürüttüğü stand-by müzakerelerinde IMF'nin Hükûmetten talebi, vergi gelirlerinin seviyesinin yükseltilmesi ve bu çerçevede Hükûmetin vergi önlemleri almasıdır. Kamuoyuna Hükûmetin verdiği izlenimlere göre, Hükûmet bu talebe karşı soğuk durmaktadır veya belki bu talebe uygun bakıyor olabilir ama en azından kamuoyuna şu ana kadar verdiği izlenim böyle değildir.

İkinci olarak, küreselleşmenin yarattığı vergi rekabeti olgusu, gerek Türkiye gerekse gelişmekte olan ülkeler açısından daha uygun bir yatırım ortamı yaratmak, daha çok yatırım çekebilmek amacıyla vergi oranlarında indirim gibi bir baskıyı beraberinde

getirmiştir. Vergi oranlarında indirim, eğer başka bir önlem alınmazsa, doğrudan vergi gelirlerinde azalışla sonuçlanacak bir süreci yaratacaktır.

Bu iki gerçek, bu iki sorun, gerçekte birbiriyle çelişir gibi gözükmeyle birlikte, çözümsüz olan bir konu değildir. Yani, vergi gelirleri seviyesinde neredesiniz? Daha ihtiyacınız var mı? Refah devleti, sosyal devlet uygulamalarını genişletmek için bir miktar daha geri toplama ihtiyacınız olabilir veya bu çerçevede yine daha çok yatırım çekebilmek amacıyla vergi oranlarında indirim gitme ihtiyacı veya zorunluluğu içinde bulunabilirsiniz. Türkiye bu ikisini de telif edecek, bu ikisini de birbiriyle uzlaştıracak bir modeli ortaya koymak zorundadır.

Şimdi, vergi gelirlerinin seviyesinden söz ettim. Vergi gelirlerinin seviyesini vergi yüküyle ifade ediyoruz hepimizin bildiği gibi. Vergi yükü, bir ekonomide toplanan vergi gelirlerinin, o ekonomide o yıl içinde yaratılan gayrisafi yurt içi hasılaya oranıdır.

Bu oranın ne olduğuna bakarsak, 2000 yılında yüzde 17,7 olan bu oranın, aradan geçen dokuz yıllık süre içerisinde, 2008 yılında hâlâ 17,7 olduğunu görüyoruz. Yani geçen dokuz yıllık sürede Hükûmet vergi gelirlerinin seviyesinde herhangi bir artış yaratmış değildir. Bunu bir eleştiri veya bir övgü anlamında söylemiyorum, sadece bir durumu tespit ediyorum.

Bu vergi rakamları içerisinde yerel yönetimlerin tahsil ettiği vergiler dâhil değildir, onu da eklersek aşağı yukarı yarım puan gibi bir rakam eder, işte, 17,7 dersek, 18,2; 18,3 gibi rakamlara ulaşırız.

Peki, dünya ne durumdadır diye bakarsak, OECD güzel rakamlar verir bize bu konuda. Türkiye'nin de üyesi olduğu, otuz ülkenin üye olduğu OECD ortalaması 2006 yılı için 26,8'dir. Yani bizde yerel yönetim vergileriyle beraber 18,2-18,3 düzeyinde olan vergi yükü, OECD ortalamasında yüzde 27'ye yakındır. Avrupa Birliği ortalamaları OECD ortalamasından aşağı yukarı 1-1,5 puan daha yüksektir. Avrupa Birliği ile Türkiye'yi kıyaslırsak 10 puan daha aşağıda bir vergi yüküne sahibiz.

Bu, tabii ki devletin elini kolunu bağlayan bir durumdur; eğer gelirin azsa harcamanız da az demektir, refah devleti, sosyal devlet uygulamalarınız geniş değildir, tüm toplumu kapsayacak programları, sosyal programları uygulamaya koyamayacaksınız demektir.

Şimdi, aslında 2000 ile 2008 rakamı da kıyaslanabilir değildir -maalesef, Muhasebat Genel Müdürlüğü bu rakamları düzeltmediği için, onların sayfasındaki rakamı kullanmak zorunda kalıyorum- çünkü 2003 yılından sonra özel tüketim vergisi kapsamı içine alınan bazı gelirler 2003 öncesinde vergi dışı gelirler içerisinde yer alıyordu, 2000'de bu böyleydi. Eğer 2008 ile 2000'i aynı baza getirirsek, 2000 yılının vergi yükü oranının 2008'den daha yüksek olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim, tablo budur.

Türkiye'de, özellikle 2006 yılından itibaren bütçenin gelir tarafında ciddi bir bozulma başlamıştır. 2005 yılında anlamlı bir seviyeye çıkan vergi yükü -ki 18,2'ye çıkmıştır- daha sonra, 2006'dan itibaren ciddi şekilde bozulmaya başlamıştır. Bu, vergi indirimlerinin olduğu bir sürece denk gelmektedir 2006 ve sonrası dönem. Bunun anlamı şudur: Hükûmet, vergi indirimleri yaparken vergi gelirlerindeki azalışı telafi edecek diğer önlemleri uygulamaya koymamıştır. Hâlbuki vergi rekabeti Türkiye'yle birlikte bütün ülkeleri baskı altına alıyor. Bütün ülkeler kâr payı üzerindeki vergi yükünü indirme yoluna

gidiyor daha çok yatırım çekebilmek amacıyla. Bütün ülkeler vergi oranlarını indirirken onların vergi yükünde ciddi bir azalış görmüyoruz, başka vergi tabanını genişleten önlemler alıyor. Türkiye bu önlemleri almamıştır. Türkiye, sürekli vergi indirimlerini uygulamaya koyan ama buna mukabil, vergi gelirlerindeki azalışı telafi edecek alternatif önlemleri uygulamaya sokamayan bir program izlemiştir. Bugün, Hükûmetin karşı karşıya kaldığı açmaz budur. Bir taraftan, bütçenin gelir tarafında meydana gelen çok ciddi azalış, öte taraftan, harcamalardan fedakârlık edememek, bu açmaz Hükûmetin elini kolunu bağlamaktadır. Çünkü, vergi gelirlerinden vazgeçmiştir, bütçe ciddi biçimde açık vermeye başlamıştır. 2009 yılında vergi gelirlerindeki azalış şu anda 32 milyar TL'dir, daha nerede sonuçlanacağını bilmiyoruz, bunun nereye kadar ulaşacağını henüz bilmiyoruz.

Hükûmet, yerel seçimlere giderken maalesef, bütçe imkânlarını olağanüstü ölçüde rahat harcamıştır, hovardaca harcamıştır, seçim için bütçe disiplinini feda etmiştir. Bugün yaşadığımız sıkıntıların gerisindeki nedenlerden birisi de budur. Her şeyi küresel krize bağlamak yanlıştır. 2006 yılından beri bozulan bütçe dengesi, 2006 yılından beri kaybolan mali disiplin bugün içinde bulunduğumuz sıkıntıların temel nedenlerinden bir tanesidir.

Şimdi, bugün Hükûmetimiz bir teşvik paketi açıkladı. Teşvik paketini incelemeye çalıştım. Teşvik paketi tabii ki kötü bir şey değildir, bir şeyleri teşvik etmek şüphesiz iyidir ama teşvik, var olan bir kaynağı dağıtmaktır. Şu an olmayan kaynak dağıtılmaktadır. Teşvik paketinin kendi içinde de birçok tutarsızlıkları vardır. 30 tane ili dördüncü bölge olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden Karadeniz Bölgesi'ne kadar aynı grupta toplamışsınız ve bu 30 bölgeye aynı teşvik modelini uyguluyorsunuz. Bunun sıkıntısını, açmazını daha önceki Teşvik Yasası'nda gördük, bu yıl sonuna kadar o Yasa da uygulanıyor. Ama yine o yanlıştı, bu pakette ısrar edilmiştir.

Şimdi, vergi indirimlerine değinmek istiyorum değerli milletvekilleri, Sayın Başkan. Vergi indirimlerinde Hükûmetin politikası ve açıklamaları da birbiriyle çelişir demeyeyim, daha doğrusu tuhaf gözükmektedir. Vergi indirimine yönelik bir açıklamayı birkaç gün önce Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanından duydum. Evet, medyada yer aldı: "15 Haziran'da bitecek olan indirimli özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi uygulamasını değerlendireceğiz. Sonuçlarını analiz edeceğiz, Bakanlar Kuruluna götüreceğiz, Bakanlar Kurulu karar alacak."

Vergi indiriminin sahibi Sanayi ve Ticaret Bakanı mıdır, Maliye Bakanı mıdır? Memlekette Maliye Bakanı varken Sanayi ve Ticaret Bakanı vergi konusunda neden acaba sorumluluk üstlenmektedir?

Şimdi, vergi indirimleri kötü bir şey değildir. Hele kriz döneminde talebi uyarmak için, talebi artırmak için vergi indirimine başvurmakta herhangi bir yanlışlık yok. Bunu biz de önerdik. Ancak bizim önerimizle Hükûmetin yaptığı arasında önemli bir fark var. Biz bir paketin içinde bir unsur olarak vergi indirimini önerdik. Sadece vergi indirimi ve teşvik gibi konularla ekonomideki sorunlara yaklaşırsanız bu krizden çıkamayız. Ülkede eksik olan, güvendir. Vergi indirimiyle güveni veremezsiniz. Bugünkü vergi indirimi politikasıyla sadece gelecekteki talebi öne çekmiş olacağız. Bunun örneklerini daha önce yaşadık. 2001 yılının Kasım ve Aralık aylarında otomotiv sektöründe ve beyaz eşyada uygulanan vergi indiriminin sonuçlarını ben Hükûmetin, Sayın Maliye Bakanının izlemesini veya incelemesini tavsiye ederim. Örnek vereceğim: Bakın, 2001'in Ekim ayında otomobil satışı

6.700'ken, Kasım ayında teşvikin etkisiyle 12.700'e çıkmış, Aralık ayında bu rakam 15.400'e ulaşmıştır. Peki, 2002 Ocak'ta yani indirim sona erdiği ilk ayda otomobil satışı ne olmuştur değerli arkadaşlar, onu da söyleyeyim: Sadece 737. Şubat ayında ne olmuştur? 1.524. 2000-2008 döneminin Ocak-Şubat rakamlarına bakıyorum, bu kadar dramatik düşüşün olduğu başka bir ay görmüyorum. Yani vergi indirimi bir paketin unsuru değilse sadece gelecekteki talebi öne çekmeye yarar, ondan sonra o sektör çok daha büyük bir krizin içerisine girer.

Şimdi, ekonomide ihtiyaç olan, güven veren bir programdır, güven veren makroekonomik dengelerdir, güven veren bütçedir, güven veren vergi gelirleri politikasıdır, güven veren büyümedir; "küçülme" ise bunun adı, güven veren küçülme oranının tespitidir. Sanal dengeler üzerine bir bütçe kurup bu bütçenin dengelerini krize rağmen değiştirmesiniz, eskisinde ısrar ederseniz kimseye güven veremezsiniz. Güven veremediğiniz bir ortamda vergi indirimi ve teşvik gibi politikalarla ekonomiyi düze çıkarmanız da mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, tasarı, bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak hassasiyet gösterdiğimiz bazı düzenlemeler yanında olumlu bazı düzenlemeleri de içeriyor. Bir kısım düzenlemeler de Gelir İdaresinin ihtiyacı veya uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü amacıyla getirilmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonundaki çalışmalar sırasında tasarının olumlu düzenlemelerini destekledik, daha iyi olması için çaba sarf ettik, sakıncalı gördüğümüz veya ülke menfaatine, ekonominin ihtiyaçlarına uygun görmediğimiz düzenlemeler konusunda görüşlerimizi ifade ettik. Aynı anlayışı Genel Kurul çalışmaları sırasında da ifade edeceğiz, göstereceğiz.

Örneğin lisanslı depoculuk, daha doğrusu lisanslı depoculuğun geliştirilmesi için verilen vergi teşvikleri, tarım ürünlerinin daha sistemli bir şekilde piyasada dolaşabilmesi için ve finansman imkânı yaratabilmesi için önemli bir düzenleme olmuştur. Buna da gerçekte "teşvik" dememek gerekir; verginin en son aşamaya ertelenmesi uygulamasıdır ama yine de bugünküne kıyasla bir "teşvik" olarak adlandırmakta yanlışlık da olmaz.

KOBİ'lerin birleşme işlemlerinin önündeki vergi engelinin kaldırılması bir diğer olumlu düzenlemedir. Mikro işletmeler yani 10'dan az işçi çalıştıran KOBİ'ler tasarıda yoktu. Bunu, bizim önerimizle ve tabii ki tüm partilerin, iktidar partisinin desteğiyle tasarıya monte ettik.

Ama bunun yanında, tasarıda olumlu bulmadığımız veya eksik bulduğumuz düzenlemeler de var. Şimdi, bunlardan birincisini sizlerin dikkatine sunmak istiyorum: Hükümet tasarısında, Başbakanlığın satın alacağı veya kiralayacağı motorlu taşıtlar için katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve gümrük vergisi istisnası getirilmişti yani Başbakanlık uçak kiralarsa, uçak satın alırsa, otomobil satın alırsa bunlar katma değer vergisinden istisna olacaktı; bunun kabul edilebilir bir yanı yoktu.

VEYSİ KAYNAK (Kahramanmaraş) – Önergemiz var o hususta...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bunu Komisyonunda uyardık. Uyarımızdan sonra tasarıda yer alan şekil daha farklı oldu, daha vahim oldu. "Evet" dedi Hükümet, "Başbakanlık olması yanlış, bunu tüm devlete şamil kılalım yani devletin alacağı tüm otomobiller katma değer vergisinden ve özel tüketim vergisinden istisna olsun." Vatandaş otomobil alırken katma değer vergisi ödeyecek, ÖTV ödeyecek, devlet alırken

ödemeyecek. “Efendim, işte bir cepten öbür cebe, vergi de devlete girmiyor mu?” Şimdi, mantık bu. O zaman, devletin alacağı buzdolabını da katma değer vergisinden istisna edelim, onu da istisna... Devlet gıda alıyor, onu da istisna edelim. Devam edelim, devlette çalışanların ücretlerini, maaşlarını gelir vergisinden istisna edelim, nasıl olsa bir cepten öbür cebe. E, hani biz bir kanun kabul etmiştik, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. Bütün gelirler gayrisafi olarak bütçede gösterilecekti. Bunu son derece sakıncalı, yanlış buluyorum.

Yine, bir ikinci eksik bulduğumuz düzenleme: Türkiye Kızılay Derneğine yönelik olarak getirilen bir istisna hükmü var. Kızılay Derneğine yapılan bağışların herhangi bir sınıra tabi olmaksızın bağış yapan mükellefler tarafından gelir ve kurumlar vergileri matrahından indirilmesi. Evet, Kızılay son derece iyi kuruluşumuz, yardım kuruluşu. Kızılaya şüphesiz destek olmak, şüphesiz kaynak sağlamak gerekir. Ancak bunun yanında, bizim Darüşşafaka Cemiyetimiz var. Darüşşafaka Cemiyeti de bugün yoksul çocuklara, daha doğrusu yetim çocuklara eğitim olanağı veren bir kurum. Bunların hepsi... 1606 sayılı bir Kanun var, bazı dernek ve vakıflara vergi muafiyeti tanınması hakkındaki bir kanundur. Bu Kanun’da Kızılay, Darüşşafaka ve onun yanında birkaç kurum daha sayılarak özel bir rejime tabi tutulmuştu. Bunlar vergiden muaf tutulmuştu, her türlü işlemleri vergiden muaf tutulmuştu. Şimdi, bu muafiyeti tasarı kaldırıyor. Birçoğundan bunun kaldırılmasının gerekçelerini Hükûmet sunabilir, örneğin “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun bütün ödeneklerini nasıl olsa devlet veriyor, ona ilave bir vergi teşviki vermeye gerek yok.” diyebilir. E, kabul, olabilir, onu kabul edebiliriz ama Darüşşafakanın bununla bir ilgisi yok. Darüşşafakanın vergilerini de istisna etmek gerekir. Tasarı bu yönden son derece eksiktir.

Yine tasarının eksik bulduğumuz düzenlemelerinden bir tanesi de şu: Tasfiye edilen şirketlerde sorumluluk yeniden düzenleniyor. O düzenlemenin kendisinde herhangi bir sorun yok. İhtiyaca göre orada gerekli düzenlemeler yapılmış durumda. Tasfiye edilen şirketler, tasfiye edildikten sonra hükmi şahsiyet ortada kalmadığından dolayı bu hükmi şahsiyetten alınamayan vergiler, eğer geçmiş dönem için herhangi bir şekilde bir vergi incelemesi yapılırsa tasfiyeden sonra, bu vergilerin kimden alınacağını düzenliyor. Bunda herhangi bir sorun görmüyorum. Ancak, bunu geçmiş dönem için de geçerli kılmak, şu anda tasfiye edilmiş, kanunun yürürlük tarihinden önce tasfiyesi sonuçlanmış şirketlerin kanuni temsilcileri veya tasfiye memurları için de geçerli kılmak doğru değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Maddelere geçtiğimizde daha ayrıntısıyla bunları ifade edeceğiz.

Yine tasarıda, TRT’nin gelirlerine yönelik olarak bir düzenleme yapılmaktadır. Tabii TRT’nin gelir ihtiyacı vardır, TRT’nin gelir yönünden desteklenmesi gerekir. TRT’ye bu imkânı getiren bir düzenleme var. Düzenleme anayasal yönden eksiktir, tartışmalıdır. Bakanlar Kuruluna verilen yetki sınırsızdır. İstedığı cihazı vergi kapsamına, yani bandrol kapsamına alabilecek, bandrol kapsamına aldığı cihazın vergisini istediği gibi belirleyebilecektir. Bu anayasal yönden tartışmalıdır, daha doğrusu Anayasa’ya aykırıdır. Ama şunu da hatırlatmak isterim: AKP ilk hükûmete geldiğinde, elektrik faturaları

zerindeki yüzde 3,5 oranındaki TRT payını kaldıracaktı. Bunun yüzde 1,5'unu kaldırdı ilk  ayda da, yüzde 2'si yedi yıldır duruyor -sekizinci yıla doğru gidiyoruz- o ne oldu acaba? Onu da sormak istiyorum.

Sözlerimi burada bitiriyorum ve hepinize saygılar sunuyorum. (CHP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Hamzaçebi.